

Wyrok z dnia 30 maja 2000 r., IV CKN 1042/00

Respektowanie odmowy zwolnienia osoby wskazanej w charakterze świadka z obowiązku zachowania tajemnicy państwowej nie stanowi naruszenia art. 6 k.c.

Przewodniczący: Sędzia SN Maria Grzelka

Sędziowie SN: Krzysztof Kołakowski (sprawozdawca), Barbara Myszk

Sąd Najwyższy przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Iwony Kaszczyszyn po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2000 r. na rozprawie sprawy z powództwa Mieczysława J. przeciwko Skarbowi Państwa, Urzędowi Ochrony Państwa Delegaturze w B. o zapłatę, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 21 września 1999 r.,

oddalił kasację i zasądził od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Białymstoku) na rzecz adwokata Stefana S., prowadzącego Kancelarię Adwokacką w Białymstoku, kwotę 4500 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Uzasadnienie

Sąd Wojewódzki oddalił skierowane przeciwko Skarbowi Państwa, Urzędowi Ochrony Państwa powództwo o odszkodowanie w kwocie 1 024 000 zł za rozstrój zdrowia spowodowany prześladowaniami ze strony służby bezpieczeństwa i kontrwywiadu PRL, skierowanymi przeciwko powodowi, jako współpracownikowi tych służb w latach 1981-1989, a Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda.

W kasacji wniesionej w imieniu powoda zarzucono „naruszenie art. 6 k.c. w związku z art. 417 k.c. przez błędną ich wykładnię i przyjęcie, że brak zgody szefa Urzędu Ochrony Państwa na przesłuchanie w charakterze świadka funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Urzędu Ochrony Państwa powoduje ujemne konsekwencje dla powoda”. Wskazując tę podstawę wniesiono o uchylenie

zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy oddalił kasację, gdyż nie jest ona oparta na usprawiedliwionej podstawie (art. 393¹² k.p.c.).

Stosownie do zasady wyrażonej w art. 3 k.p.c., a rozwiniętej m. in. w art. 232 zdanie pierwsze k.p.c., dowody są obowiązane przedstawiać strony, a rozkład ciężaru dowodu wynika także z art. 6 k.c. Powoduje to, że strona, która chce dochodzić roszczeń wymagających dowodzenia środkami dowodowymi, z których może skorzystać jedynie w szczególnych warunkach, powinna liczyć się z takimi ograniczeniami. Możliwość braku zgody na zwolnienie osoby wskazanej w charakterze świadka od obowiązku zachowania tajemnicy państwowej należy do takich właśnie ograniczeń. Nie jest to jedynie ograniczenie możliwości korzystania z określonych dowodów przewidziane w prawie procesowym. Podobne przewidziane są m. in. w art. 246, 247 czy art. 248 § 2 k.p.c., a co do zeznań świadków – w art. 259 i 261 k.p.c.

Dowolne jest więc założenie, że – jak wskazano w uzasadnieniu kasacji – „norma zawarta w art. 6 k.c. nie może być podstawą oddalenia powództwa, skoro przeprowadzenie dowodu jest uzależnione od pozwanego a powód na jego przeprowadzenie nie ma żadnego wpływu”.

W kasacji nie wyprowadzono zresztą konsekwencji, mających wynikać z tego założenia. Brak bowiem nawet twierdzenia, że żądania powoda mogą wobec tego nie wymagać w ogóle dowodzenia, czy też, że w takiej sytuacji ciężar dowodu przejść powinien na stronę pozwaną. Wtórne jedynie znaczenie ma to, że musiałyby ona dowodzić okoliczności w stosunku do twierdzeń powoda negatywne.

Podstawą oddalenia powództwa i apelacji nie była zatem wykładnia przepisu art. 6 k.c., a nieudowodnienie przez powoda dochodzonych żądań wobec nieprzedstawienia innych, dopuszczalnych w sprawie, dowodów.